

สิริลักษณ์ รัชสิวงค์, อัญญา วากัส, อาทิตยา วงศ์คำมา, กันธิภา ถิ่นทิพย์, ภักจิรา ริมดูลิต, นฤมล ใจดี, ชะฎายุทธ ปัทเมฆ, เดือนเพ็ญ คุณปัญญา, วชิระ ชัยเลิศ, ชัยนันต์ บุตรกาล, ภูมิพัฒน์ นริษย์ภูวพงษ์, ยงเจือ เหล่าศิริถาวร

ทีมตระหนักรู้ (Situation Awareness Team: SAT) กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

✉ outbreak@health.moph.go.th

สถานการณ์การเกิดโรคประจำสัปดาห์ที่ 4 ระหว่างวันที่ 28 มกราคม-3 กุมภาพันธ์ 2561 ทีมตระหนักรู้ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ได้รับรายงานและตรวจสอบข้อมูลเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา พบโรคและเหตุการณ์ที่น่าสนใจ ดังนี้

สถานการณ์ภายในประเทศ

1. การระบาดของโรคหัดในเรือนจำ จังหวัดอำนาจเจริญ พบผู้ป่วยสงสัยโรคหัดจำนวน 26 ราย ในเรือนจำแห่งหนึ่ง จังหวัดอำนาจเจริญ รายแรกเป็นชายไทย อายุ 20 ปี มีไข้และมีผื่น เริ่มป่วยวันที่ 17 มกราคม 2561 และเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลจังหวัดอำนาจเจริญ ทีม SRRT จังหวัดร่วมกับทีม SRRT ในพื้นที่ ลงพื้นที่สอบสวนโรคในเรือนจำในวันที่ 29-30 มกราคม 2561 พบผู้ป่วยเพิ่ม 25 ราย เป็นชาย 24 ราย หญิง 1 ราย เข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยใน 3 ราย อายุเฉลี่ย 27.5 ปี อายุต่ำสุด 20 ปี สูงสุด 39 ปี พบอาการไข้ และมีผื่น ร้อยละ 100 รองลงมาคือ ไอ ร้อยละ 88.5 มีน้ำมูก ร้อยละ 50 และถ่ายเหลว ร้อยละ 34.6 ตาแดง ร้อยละ 34.6 koplik's spots ร้อยละ 15.4 พบผู้ป่วยมากที่สุดวันที่ 24 มกราคม 2561 ผู้ป่วยส่วนใหญ่ไม่มีประวัติรับวัคซีนที่ชัดเจน ดำเนินการสอบสวนโรค เก็บตัวอย่าง Throat swab เพื่อส่งตรวจหาสารพันธุกรรมของไวรัสหัด ด้วยเทคนิค RT-PCR 9 ตัวอย่าง และเก็บซีรัมเพื่อส่งตรวจแอนติบอดีชนิด IgM for Measles & Rubella ด้วยเทคนิค ELISA 7 ตัวอย่าง ส่งตรวจที่ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 10 อุบลราชธานี ผลพบ Measles IgM Positive จำนวน 2 ตัวอย่าง และ Rubella IgM positive จำนวน 1 ตัวอย่าง ส่วนผลตรวจด้วยเทคนิค RT-PCR อีก 9 ตัวอย่าง อยู่ระหว่างการตรวจ ดำเนินการป้องกันควบคุมโรค ให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคหัดแก่กลุ่มผู้ต้องขังและผู้คุมในวันที่ 31 มกราคม-1 กุมภาพันธ์ 2561 จำนวน 1,480 ราย จากกลุ่มเป้าหมายอายุ 40 ปี ทั้งหมด 1,529 ราย ความครอบคลุมวัคซีน ร้อยละ 96.8 ปัจจัยเสี่ยง คือ ช่วงเดือนธันวาคม 2560 ได้รับย้ายผู้ต้องขังจากที่อื่นเข้ามา 270 ราย อาจจะมีผู้ป่วยปะปนมากับกลุ่มดังกล่าวซึ่งเจ้าหน้าที่อยู่ระหว่างการสอบสวนเพิ่มเติม มาตรการควบคุมโรค ได้แก่ การแยกผู้ป่วยที่กำลังมีอาการไว้ห้องแยกโรค ให้สุขศึกษาแก่ผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่ในทุกแดนคุมขัง ให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคหัด ติดตามผู้ต้องขังโดยการตรวจสุขภาพ ในผู้ต้องขังใหม่มีมาตรการแยกผู้ป่วยไว้ในแดนรับใหม่ประมาณ 2 สัปดาห์

2. สงสัยสุกใสระบาดเป็นกลุ่มก้อนในจังหวัดมุกดาหารและปราจีนบุรี

จังหวัดมุกดาหาร พบ 2 เหตุการณ์ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และโรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่ง

เหตุการณ์ที่ 1 พบผู้ป่วยสงสัยโรคสุกใส 27 ราย ผู้ป่วยทั้งหมดเป็นเด็กนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งหนึ่ง ในตำบลเหล่าหมี จังหวัดมุกดาหาร ผู้ป่วยรายแรกเริ่มป่วยวันที่ 20 มกราคม 2561 ประวัติการสัมผัสโรค มีญาติจากต่างจังหวัดมีอาการสงสัยสุกใสได้มาเยี่ยมในวันหยุด ต่อมาผู้ป่วยมีอาการป่วย ผู้ปกครองได้นำเด็กไปศูนย์เด็กเล็กตามปกติ ต่อมาเริ่มพบผู้ป่วยทยอยป่วยเพิ่มขึ้น จนพบรายล่าสุดเมื่อวันที่ 29 มกราคม 2561 ศูนย์เด็กเล็ก จึงปิดทำการ 4 วัน ล้างทำความสะอาด โรงอาหาร อาคาร โต๊ะ เก้าอี้ ของเล่น จำนวน 2 ครั้ง และให้ผู้ปกครองนำที่นอนกลับ ไปซักทำความสะอาด ในวันที่ลงสอบสวนโรคได้มอบเจลล้างมือให้ศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียนทุกแห่งในตำบลเหล่าหมี ให้สุขศึกษาทั้งในโรงเรียนและที่บ้านผู้ป่วย แนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับโรคสุกใส อาการ การติดต่อของโรค ค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติม โดยให้ทีม อสม. รายงานผู้ป่วยทุกวัน และเมื่อพบผู้ป่วยสงสัยให้ส่งต่อรักษาที่ รพ.สต. ทีมสอบสวนโรคได้ทำหนังสือแจ้งไปยังโรงเรียน ให้ทำการคัดกรองเด็กก่อนเข้าชั้นเรียนทุกวัน แจกแผ่นพับและสื่อสุขศึกษาโรคสุกใสให้ผู้นำชุมชนประกาศทางหอกระจายข่าวอย่างต่อเนื่อง

เหตุการณ์ที่ 2 พบผู้ป่วยสงสัยโรคสุกใส 24 ราย ในโรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่ง ตำบลป่าไร่ อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร เป็นชาย 5 ราย หญิง 19 ราย อายุเฉลี่ย 8.75 ปี อายุต่ำสุด 4 ปี สูงสุด 12 ปี โดยผู้ป่วยรายแรกเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เริ่มป่วยวันที่ 19 มกราคม 2561 ด้วยอาการมีผื่นและตุ่มหลายระยะ ร่วมกับมีไข้ เข้ารับการรักษาที่ รพ.สต.นาทม เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2561 รายสุดท้ายเริ่มป่วยวันที่ 30 มกราคม 2561 เข้ารับการรักษาที่ รพ.สต.นาทม จากการสอบสวนเบื้องต้นในโรงเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และในชุมชน และจากรายงาน 506 ของ รพ.สต.นาทม

ย้อนหลังตั้งแต่วันที่ 19-30 มกราคม 2561 พบผู้ป่วยรักษาเองที่บ้าน 19 ราย และรักษาที่ รพ.สต.นาทาม 5 ราย มีการดำเนินการดังนี้ 1) ได้เก็บเลือดเพื่อส่งตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการด้วยวิธี ELISA ตรวจหา IgM for Chickenpox 5 ราย 2) ให้สุขศึกษาแก่นักเรียนในสถานศึกษา และหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน 3) ทำความสะอาดอาคารเรียนในวันที่ 30 มกราคม 2561 4) ผู้บริหารสั่งปิดโรงเรียนเป็นเวลา 3 วัน และดำเนินเฝ้าระวังสอบสวนโรคทุกวัน

จังหวัดปราจีนบุรี พบผู้ป่วยสงสัยโรคสุกใส 50 ราย ที่โรงเรียนเทศบาลแห่งหนึ่ง จังหวัดปราจีนบุรี จากการบันทึกข้อมูลการติดตามนักเรียนที่ป่วยของโรงเรียน พบว่า มีผู้ป่วยทั้งหมดจำนวน 50 ราย เป็นนักเรียน 47 ราย และครู 3 ราย ผู้ที่มีอาการป่วยทั้งหมดได้หยุดเรียน และหยุดปฏิบัติงานตั้งแต่วันที่เริ่มมีอาการ และจากการติดตามนักเรียนป่วยที่บ้าน จำนวน 12 ราย พบมีอาการป่วยเข้าข่ายโรคสุกใสทั้ง 12 ราย โดยไปรักษาที่โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร 1 ราย รักษาที่คลินิกแพทย์ 1 ราย ซื้อยารับประทานเอง 10 ราย ส่วนผู้ป่วยที่เหลือทีมสอบสวนจะดำเนินการติดตามที่บ้านทุกราย เพื่อยืนยันการป่วยและค้นหาผู้ป่วยรายใหม่ในพื้นที่ ทีม SRRT สสจ. ปราจีนบุรี ร่วมกับโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร เทศบาลเมืองปราจีนบุรี และสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมือง ดำเนินการป้องกันควบคุมโรค ได้แก่ 1) ให้ความรู้แก่คุณครูและผู้ปกครองนักเรียน เรื่องการป้องกันควบคุมโรคสุกใส 2) โรงเรียนสั่งปิดเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-5 เป็นเวลา 7 วัน 3) โรงเรียนดำเนินการทำความสะอาดห้องเรียน โรงอาหาร ห้องกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งหมดของโรงเรียนรวมทั้งอุปกรณ์ของใช้ ในวันที่ 31 มกราคม 2561 4) ค้นหาผู้ป่วยรายใหม่ที่โรงเรียน โดยคุณครูคัดกรองนักเรียนที่มาโรงเรียนทุกวัน และทีมสอบสวนโรคค้นหาผู้ป่วยรายใหม่ในพื้นที่

3. โรคอาหารเป็นพิษในกิจกรรมเข้าค่ายของโรงเรียน จังหวัดปราจีนบุรี พบนักเรียนป่วยด้วยโรคอาหารเป็นพิษ จำนวน 36 ราย จากการสอบสวนโรคพบว่าโรงเรียนดังกล่าวได้จัดกิจกรรมเข้าค่ายพักแรมลูกเสือเนตรนารี ที่ค่ายลูกเสือบ้านกลางเขาแคมป์ ตำบลสาริกา อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ระหว่างวันที่ 24-25 มกราคม 2561 โดยนำเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 รวมทั้งสิ้น 160 คน เป็นนักเรียนชาย 72 คน หญิง 88 คน (อายุระหว่าง 10-12 ปี) ออกเดินทางในช่วงบ่ายวันที่ 24 มกราคม 2561 อาหารที่รับประทานมีแมคโครในค่ายลูกเสือเป็นผู้ปรุงและมียกนักเรียนเป็นผู้ช่วยประกอบอาหาร 1 มื้อ โดยในวันที่ 24 มกราคม 2561 อาหารมื้อเย็น ได้แก่ ไข่เจียว ผัดกะหล่ำปลี ในวันที่ 25 มกราคม 2561 อาหารมื้อเช้า ได้แก่ ต้มฟักไก่ และไข่เจียว มื้อเที่ยงรับประทานอาหารข้าวกล้องราดกะเพราไก่ที่แม่ครัวจัดทำในช่วงเช้าเนื่องจากมีกิจกรรมเดินทางไกล และ

นักเรียนส่วนใหญ่นำกลับมารับประทานที่โรงเรียน และเดินทางกลับบ้านเวลา 13.00 น. ต่อมาเวลา 22.30 น. พบนักเรียนป่วยเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลศูนย์เจ้าพระยาอภัยภูเบศร 1 ราย มีอาการคลื่นไส้ อาเจียน แพทย์รับการรักษาอาการดีขึ้น เฝ้าระวังอาการ และจากการสอบสวนโรคเพิ่มเติมพบ เด็กนักเรียนรายแรกเริ่มป่วยวันที่ 25 มกราคม 2561 เวลา 17.00 น. พบผู้ป่วยรวม 36 ราย ส่วนใหญ่มีอาการปวดท้อง 31 ราย (ร้อยละ 88.57) รองลงมาคือ คลื่นไส้ อาเจียน 26 ราย (ร้อยละ 74.29) ถ่ายท้อง 16 ราย (ร้อยละ 45.71) และมีผื่นเลือด 1 ราย (ร้อยละ 2.86) เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลศูนย์เจ้าพระยาอภัยภูเบศร 2 ราย และผู้ป่วยมีการกระจายตามกลุ่มอายุ ดังนี้ อายุ 10 ปี จำนวน 8 ราย (ร้อยละ 22.22) อายุ 11 ปี จำนวน 17 ราย (ร้อยละ 47.00) อายุ 12 ปี จำนวน 9 ราย (ร้อยละ 25.00) อายุ 14 ปี จำนวน 1 ราย (ร้อยละ 2.78) อายุ 31 ปี จำนวน 1 ราย (ร้อยละ 2.78) มีระยะพักตัวสั้นสุด 4 ชั่วโมง สูงสุด 19 ชั่วโมง ดำเนินการควบคุมโรคเบื้องต้น ค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติม และวันที่ 29 มกราคม 2561 เก็บตัวอย่าง Rectal Swab จากผู้ป่วยนักเรียน 6 ราย ส่งตรวจที่ รพศ. เจ้าพระยาอภัยภูเบศร ให้ผลเป็นลบทุกตัวอย่าง ตรวจการปนเปื้อนเชื้อด้วยชุดทดสอบโคลิฟอร์มแบคทีเรียชนิด SI-2 ในมีผู้ประกอบอาหาร จำนวน 3 ตัวอย่าง ภาชนะ จาน มีด เขียง พบการปนเปื้อนของโคลิฟอร์มแบคทีเรีย และเก็บตัวอย่างอาหาร ประกอบด้วย ลูกชิ้นสด 1 ตัวอย่าง เนื้อปลาสด 1 ตัวอย่าง ผัก 1 ตัวอย่าง น้ำดื่ม 1 ตัวอย่าง น้ำแข็ง 1 ตัวอย่าง โดยตัวอย่างน้ำดื่มและน้ำแข็งส่งตรวจหาเชื้อแบคทีเรียและไวรัส ในวันที่ 26 มกราคม 2561 และเก็บตัวอย่างน้ำดื่ม น้ำใช้ เพิ่มเติมในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2561 เพื่อตรวจหาเชื้อแบคทีเรียและไวรัส ทั้งหมดส่งตรวจที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ขณะนี้อยู่ระหว่างการตรวจ เจ้าหน้าที่ได้ให้คำแนะนำทำลายอาหารที่เหลือซึ่งเป็นส่วนประกอบอาหาร และแนะนำการป้องกันโรคในการบริโภคอาหารที่ปรุงสุกใหม่ ทั้งนี้ได้เสนอให้มีการสอบสวนโรคเพิ่มเติมกรณีที่มีกลุ่มนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ ที่เข้ามาฝึกในค่ายลูกเสือเดียวกันนี้ ในช่วงวันและเวลาเดียวกัน คือ กลุ่มนักเรียน กศน.จังหวัดอ่างทอง ในเหตุการณ์นี้ได้เก็บตัวอย่าง Rectal swab ในผู้ประกอบอาหาร 6 ราย พบเชื้อ *Aeromonas veronii* biovar *sobria* 4 ตัวอย่างใน 6 ตัวอย่าง และ *Staphylococcus aureus* ในอาเจียนผู้ป่วย 1 ตัวอย่างจาก 2 ตัวอย่าง ซึ่งอยู่ระหว่างการวิเคราะห์ยีนที่สร้าง toxin เพื่อยืนยันและเชื่อมโยงปัจจัยที่ทำให้เกิดการระบาดของโรคครั้งนี้ และนำไปใช้กำหนดมาตรการป้องกันควบคุมโรคในอนาคตต่อไป พร้อมทั้งแจ้งประชาสัมพันธ์การป้องกันควบคุมโรคในพื้นที่อำเภออื่น ๆ ต่อไป

สถานการณ์ต่างประเทศ

สถานการณ์โรคเมอร์ส ในประเทศซาอุดีอาระเบีย

กระทรวงสาธารณสุขซาอุดีอาระเบีย (MOH) รายงานว่า พบผู้ป่วยโรค MERS รายใหม่ เป็นหญิงชาวซาอุดีอาระเบีย อายุ 40 ปี อาศัยอยู่ในเมืองรียาด โดยขณะนี้มีการคงที่ ผู้ป่วยรายนี้ จัดเป็นกลุ่ม "primary" หมายถึง ไม่น่าจะรับเชื้อจากผู้ติดเชื้อรายอื่น นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้ป่วยรายเดิมที่ได้รับการรายงานเข้ามา

เมื่อวันที่ 27 มกราคม เสียชีวิตจำนวน 1 ราย เป็นชายชาวซาอุดีอาระเบีย อายุ 50 ปี จากเมือง Al Qunfudhah ผู้ป่วยรายนี้มีประวัติสัมผัสสัตว์โดยตรงและเป็นผู้ที่มิโรคประจำตัว

ข้อมูลจากกระทรวงสาธารณสุขซาอุดีอาระเบีย รายงานว่า ได้ตรวจพบ MERS ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 จำนวนทั้งสิ้น 1,785 ราย เสียชีวิต 727 ราย ปัจจุบันมีผู้ที่ยังอยู่ระหว่างการรักษากว่า 11 ราย (แหล่งข้อมูล: ข้อมูลจากเว็บไซต์ CIDRAP รายงานวันที่ 30 มกราคม 2561)

รายงานโรค
ที่ต้องเฝ้าระวัง

ข้อมูลรายงานโรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ที่ 4 Reported cases of diseases under surveillance 506, 4th week

✉ get506@yahoo.com

ศูนย์สารสนเทศทางระบาดวิทยาและพยากรณ์โรค สำนักระบาดวิทยา
Center for Epidemiological Informatics, Bureau of Epidemiology

ตารางที่ 1 จำนวนผู้ป่วยและเสียชีวิตด้วยโรคติดต่อที่สำคัญ จากการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา โดยเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อน ๆ ประเทศไทย ปี พ.ศ. 2561 สัปดาห์ที่ 4

Table 1 Reported cases of priority diseases under surveillance by compared to previous year in Thailand, 4th week 2018

Disease	2018				Case* (Current 4 week)	Mean** (2013-2017)	Cumulative	
	Week 1	Week 2	Week 3	Week 4			2018	
	Cases	Cases	Cases	Cases			Cases	Deaths
Cholera	0	0	0	0	0	5	0	0
Influenza	2536	3217	2718	1236	9707	7060	11888	1
Meningococcal Meningitis	0	0	0	0	0	1	1	0
Measles	43	33	18	12	106	164	130	0
Diphtheria	0	0	1	0	1	2	1	0
Pertussis	0	2	1	0	3	3	4	0
Pneumonia (Admitted)	5008	5169	4389	2078	16644	16842	21395	9
Leptospirosis	31	33	22	6	92	156	129	0
Hand, foot and mouth disease	666	665	559	314	2204	3184	2733	0
Total D.H.F.	552	423	301	78	1354	3667	1661	5

ที่มา: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานamay กรุงเทพมหานคร และ สำนักระบาดวิทยา: รวบรวมข้อมูลในภาพรวมระดับประเทศ

ข้อมูลในตารางจะถูกปรับปรุงทุกสัปดาห์ วัตถุประสงค์เพื่อการป้องกันควบคุมโรค/ภัย เป็นหลัก มิใช่เป็นรายงานสถิติของโรคนั้น ๆ

ส่วนใหญ่เป็นการรายงาน "ผู้ป่วยที่สงสัย (suspect)" ไม่ใช่ "ผู้ป่วยที่ยืนยันว่าเป็นโรคนั้น ๆ (confirm)"

ข้อมูลมีการเปลี่ยนแปลงย้อนหลังได้ทุกสัปดาห์ จึงไม่ควรนำข้อมูลสัปดาห์ปัจจุบันไปอ้างอิงในเอกสารวิชาการ

* จำนวนผู้ป่วย 4 สัปดาห์ล่าสุด (4 สัปดาห์ คิดเป็น 1 ช่วง)

** จำนวนผู้ป่วยในช่วง 4 สัปดาห์ก่อนหน้า, 4 สัปดาห์เดียวกันกับปีปัจจุบัน และ 4 สัปดาห์หลัง ของข้อมูล 5 ปีย้อนหลัง 15 ช่วง (60 สัปดาห์)